

Sygn. akt X Ka 508/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie w X Wydziale Karnym Odwoławczym

Przewodniczący - Sędzia SO - Wanda Jankowska – Bebeszko

Protokolant: prot. sąd. Edyta Marcinkiewicz

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2020 r.

sprawy **J. B.** obwinionego o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa z dnia 6 lutego 2020 roku sygn. akt III W 1526/19

orzeka:

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia J. B. od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia
2. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa
3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz J. B., tytułem zwrotu uzasadnionych wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy, kwoty:
 - 432 (czterysta trzydzieści dwa) zł za obronę przed sądem I instancji,
 - 840 (osiemset czterdzieści) zł za obronę przed sądem II instancji.

X Ka 508/20

UZASADNIENIE

J. B. został obwiniony o to, że w dniu 13 maja 2019 r. w pisemnych wyjaśnieniach przesłanych do siedziby Straży Miejskiej przy ul. (...) w W., będąc użytkownikiem pojazdu marki S. nr rej. (...), wbrew obowiązkowi, nie wskazał na żądanie uprawnionego organu osoby, której powierzył pojazd do kierowania lub używania w dniu 6.07.2018 r., pojazd został zatrzymany w strefie zatrzymania poza miejscami wyznaczonymi,

tj. o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w. w zw. z art. 78 ust. 4 prawa o ruchu drogowym.

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa wyrokiem z dnia 6 lutego 2020 r. uznał J. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu wykroczenia i na podstawie art. 96 § 1 i 3 wymierzył mu grzywnę w wysokości 100 zł oraz obciążył kosztami postępowania.

Apelacje od powyższego wyroku wywiedli obwiniony oraz jego obrońca.

Obrońca obwinionego zaskarżyła wyrok w całości, zarzucając:

I. Obrazę prawa materialnego – art. 96 § 3 k.w. w zw. z art. 78 ust. 4 prawa o ruchu drogowym w zw. z art. 42 Konstytucji RP poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że objęte wykroczeniem jest niewykonanie obowiązku wskazania kierującego w sytuacji, gdy tym kierującym jest indagowany właściciel pojazdu oraz że właściciel pojazdu ma prawny obowiązek dokonania samodenuncjacji,

II. Obrazę przepisów postępowania – art. 4 k.p.w. w zw. z art. 20 § 3 k.p.w. i art. 74 k.p.k. przez błędną wykładnię, że podejrzany ma obowiązek dostarczania dowodów swojej winy,

III. Obrazę przepisów postępowania – art. 4 k.p.w. w zw. z art. 70 § 4 k.p.w. i art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z art. 418 k.p.k. i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez uniemożliwienie obrońcy zapoznania się z ustnymi motywami wyroku,

IV. Obrazę przepisów postępowania – art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z art. 418 § 1 k.p.k. i art. 35 k.p.w. przez sporządzenie uzasadnienia wyroku sprzecznego wewnątrz,

V. Obrazę przepisów postępowania – art. 8 k.p.w. w zw. z art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 411 k.p.k., art. 405 k.p.k. w zw. z art. 45 Konstytucji RP przez wielokrotne rażące naruszenia zasady poprawnego orzekania.

Podnosząc te zarzuty, obrońca wniósł o uniewinnienie obwinionego lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Obwiniony J. B. zaskarżył wyrok w całości, zarzucając:

1. Obrazę przepisów postępowania – art. 5 § 1 pkt 2 k.p.w. przez wydanie wyroku w sytuacji, gdy czynu nie popełniono

2. Obrazę przepisów postępowania – art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w., art. 366 § 1 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.w. w zw. z § 1 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych ... poprzez uznanie, że na obwinionym ciążył obowiązek z art. 78 ust. 4 Prd w sytuacji, gdy potwierdzono dokumentami, że w dniu zdarzenia w przedmiotowym miejscu rzekoma strefa zamieszkania była oznakowana niezgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu, tym samym brak było podstaw do wzywania obwinionego do udzielenia informacji dotyczącej kierowcy pojazdu,

3. Obrazę przepisów postępowania – art. 34 k.p.w. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 82 § 1 k.p.w. i art. 7 k.p.w. poprzez nieodniesienie się w wyroku do kwestii prawidłowości oznakowania rzekomej strefy zamieszkania,

4. Obrazę przepisów postępowania – art. 32 § 3 k.p.w. w zw. z art. 6 § 1 k.p.w. przez nierozpoznanie wniosków obrońcy o umorzenie postępowania,

5. Obrazę przepisów postępowania – art. 7 k.p.k., art. 4 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.w. oraz art. 34 k.p.w. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych i nieuprawnionym przyjęciu, że obwiniony popełnił wykroczenie w ruchu drogowym, a tym samym ciążył na nim obowiązek udzielenia Straży Miejskiej odpowiedzi w trybie art. 78 ust. 4 Prd,

6. Obrazę prawa materialnego, tj. art. 96 § 3 k.w. w zw. z art. 78 ust. 4 Prd poprzez nieuprawnione przyjęcie jako podstawy skazania, że każde nieudzielenie odpowiedzi uprawnionemu organowi, komu powierzono do kierowania lub użytkowania pojazd w oznaczonym czasie, stanowi popełnienie czynu zabronionego.

Podnosząc te zarzuty, obwiniony wniósł o uniewinnienie i zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego, ewentualnie o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Za zasadny został uznany zarzut dotyczący obrazu prawa materialnego, jaki został sformułowany w obydwu apelacjach, to jest zarzut obrazu art. 96 § 3 k.w. Uwzględnienie tego zarzutu skutkowało zmianą wyroku i uniewinnieniem J. B. od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia. Było to wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy, mając zatem na uwadze treść przepisu art. 436 k.p.k. stosowanego odpowiednio w postępowaniu w sprawach o wykroczenia na mocy art. 109 § 2 k.p.w., rozpoznanie pozostałych zarzutów uznano za bezprzedmiotowe.

Sąd Rejonowy, skazując obwinionego za wykroczenie z art. 96 § 3 k.w. nie wziął pod uwagę, że jego zachowanie objęte wnioskiem o ukaranie, a następnie zaskarżonym wyrokiem, nie wyczerpuje ustawowych znamion powyższego wykroczenia.

Na wstępie koniecznym jest jednak dokonanie oceny postawy obwinionego w toku tego procesu.

J. B. w toku postępowania wyjaśniającego nie został przesłuchany w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia, ponieważ na przesłuchanie nie stawił się. Jednak w odpowiedzi na wezwanie w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z art. 96 § 3 k.w. (k- 8) nadesłał pisemne wyjaśnienia, które następnie stały się podstawą zarzutu. Już w takim działaniu Straży Miejskiej pojawiła się istotna niekonsekwencja, gdyż najpierw wezwano obwinionego na przesłuchanie w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z art. 96 § 3 k.w., a potem przyjęto, iż wykroczenie to popełnił później, bo właśnie w nadesłanych pisemnych wyjaśnieniach. W dodatku, w tych wyjaśnieniach J. B. nie ustosunkowywał się do kwestii kto kierował pojazdem popełniając określone wykroczenie drogowe, lecz do kwestii braku wykroczenia. Abstrahując nawet od tego, że nie sprawdzono okoliczności podnoszonej w przedmiotowym piśmie, jego treść sugerowała jednoznacznie, iż pojazd, którym dokonano, zdaniem Straży Miejskiej, nieprawidłowego postoju, znajdował się wówczas w dyspozycji obwinionego a nie innej osoby, co powinno skłaniać do dalszego prowadzenia postępowania wyjaśniającego w kierunku wykroczenia polegającego na nieprawidłowym parkowaniu pojazdu czy niestosowaniu się do oznakowania.

Niezależnie jednak od powyższej uwagi, już na etapie postępowania sądowego, J. B. nadesłał kolejne pisemne wyjaśnienia, w ramach których jednoznacznie oświadczył, że w dniu, kiedy miało dojść do popełnienia wykroczenia drogowego, tylko on posiadał pojazd (k – 40), czyli wykluczył, by ten pojazd powierzał innej osobie do kierowania czy użytkowania. Ponadto, ponownie wyraził stanowisko, iż do popełnienia wykroczenia drogowego nie doszło ze względu na niezgodność oznakowania z projektem.

Sąd Rejonowy, choć dokument ten uznał za dowód (k- 107), to w żaden sposób nie ustosunkował się do niego, a w rezultacie, niesłusznie go pominął.

Tymczasem postawa J. B., od momentu wezwania go przez Straż Miejską do udzielenia odpowiedzi, komu powierzył pojazd w dniu 6 lipca 2018 r. aż do momentu nadesłania do sądu pisemnych wyjaśnień, jednoznacznie wskazuje na to, że w powyższym dniu, to obwiniony dokonał postoju, który funkcjonariusze SM uznali za nieprawidłowy. Przede wszystkim okoliczność powoływania się na niepopełnienie wykroczenia z uwagi na niezgodność oznakowania z projektem przemawiała za stwierdzeniem, iż kierowcą był właśnie J. B. a nie inna osoba, której pojazd miałby on udostępnić, a następnie odmówić wskazania takiej osoby. Zachowania obwinionego nie sposób więc traktować jako zamierzonej z góry linii obrony nakierowanej na uniknięcie odpowiedzialności za zarzucany czyn, w sytuacji świadomego zatajenia danych osoby, której powierzył pojazd do użytkowania.

Dlatego też nie było, zdaniem Sądu Okręgowego, żadnego powodu, aby nie uznać, że w dniu 6 lipca 2018 r. pojazdem kierował obwiniony. W tym stanie sprawy brak było natomiast podstaw do przypisania obwinionemu popełnienia wykroczenia z art. 96 § 3 k.w.

Na marginesie należy zauważyć, iż Sąd Rejonowy, sprzecznie z treścią przypisanego w wyroku czynu, w uzasadnieniu stwierdził, że obwiniony wyczerpał znamiona „zarzucanego wykroczenia”, ponieważ „w terminie wskazanym w wezwaniu nie wskazał, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jednocześnie nie wypełniając oświadczenia o przyjęciu za to mandatu”. Zarzucane wykroczenie nie dotyczyło jednak daty 11 września

2018 r. (upływu 7 dni od otrzymania wezwania, czyli od 4 września 2018 r.), lecz pisma, które dotarło do siedziby SM w dniu 13 maja 2019 r., a było, jak wyżej wskazano, odpowiedzią na wezwanie na przesłuchanie w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie czynu z art. 96 § 3 k.w.

Sąd Rejonowy trafnie wskazał, za Trybunałem Konstytucyjnym, że w świetle obowiązku z art. 78 ust. 4 Prd, właściciel lub posiadacz pojazdu, wezwany do wskazania osoby kierującej tym pojazdem w oznaczonym czasie, ma pięć możliwości, przy czym tylko w czwartym przypadku (braku wskazania komu pojazd powierzył) naraża się na odpowiedzialność z art. 96 § 3 k.w. Sąd Rejonowy jednocześnie nie dostrzegł, że odpowiedzialność ta jest wyłączona wówczas, gdy wzywany do udzielenia odpowiedzi sam był kierowcą pojazdu w oznaczonym czasie. Takie stanowisko wynika zresztą wprost z uzasadnienia powoływanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 30 września 2015 r. sygn. akt K 3/13, wydruk dołączony do akt przez obrońcę z zaznaczeniem stosownej frazy, k- 81). Trybunał stwierdził:

„Odpowiedzialność za wykroczenie z art. 96 § 3 k.w. jest wyłączona w sytuacji, gdy właściciel lub posiadacz pojazdu uchylił się od obowiązku wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, w ramach prawa do obrony na podstawie art. 74 § 1 k.p.k. w zw. z art. 20 § 3 k.p.w. Właściciel lub posiadacz pojazdu nie ma zatem obowiązku wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, - jeżeli sam tym pojazdem kierował lub go używał i dopuścił się np. wykroczenia przekroczenia prędkości”.

Takie samo stanowisko w kwestii interpretacji powyższego przepisu wyrażane jest w doktrynie. Należy przywołać tu pogląd prezentowany przez W. Bojarskiego w komentarzu do art. 96 k.w.:

„Sprawcą wykroczenia z art. 96 § 3 k.w. może być właściciel lub posiadacz pojazdu, który zaprzecza, aby to on prowadził pojazd, lecz odmawia wskazania osoby, której powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, w którym doszło do popełnienia wykroczenia przez prowadzącego ten pojazd”.

Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę pisemnych wyjaśnień J. B., w których przyznał się on do prowadzenia pojazdu w dniu 6 lipca 2018 r. i w związku z tym nie dokonał oceny jego zachowania pod kątem realizacji prawa do obrony.

Konkludując, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko apelujących w zakresie, w jakim zarzucili obrazę prawa materialnego w postaci art. 96 § 3 k.w. i J. B. uniewinnił od popełnienia zarzucanego wykroczenia.